

Integratie is hét antwoord op politieke islam

Politiek en islam zijn in landen als Turkije, Marokko en Iran ten nauwste met elkaar verbonden. Die invloed werkt, zoals het BVD-rapport van deze week stelt, via allerlei tussenorganisaties ook in Nederland door.

DOOR MEHMET ÜLGER

In Turkije is de politieke islam al jaren een actueel thema. Het gebruik van de islam ter realisering van politieke doeleinden is aanleiding voor heftige confrontaties op alle niveaus. Hoewel zo'n beetje alle rechtse partijen in Turkije de islam inzetten voor politiek gewin, spant de begin dit jaar verboden Welvaartspartij van Necmettin Erbakan de kroon. Deze partij, nu omgedoopt tot Partij van de Deugd is gebaseerd op de fundamentele principes van de islam, waarbij de islam het doel en het vertrekpunt vormt voor alle activiteiten. Ook in de meeste andere landen waar de islam de overheersende religie is, is dit verschijnsel waarneembaar. Feitelijk machthebbers gebruiken de islam om hun macht te consolideren en potentiële machthebbers gebruiken deze om de macht te verwerven. Soortgelijke ontwikkelingen ziet men in landen als Iran, Marokko, Turkije en Algerije. De gebeurtenissen in bovengenoemde landen hebben een directe invloed op de migrantengemeenschappen in Nederland. De arbeidsmigranten en de po-

litieke vluchtelingen die vanaf de jaren zestig in Nederland terecht kwamen, brachten hun eigen religieuze, politieke en culturele waarden en normen mee. Het leven in den vreemde resulteerde dikwijls in een krampachtig vasthouden aan deze tradities. De banden met het moederland zijn na ruim dertig jaar nog altijd heel sterk.

Vertakkingen

Een aanzienlijk deel van de politieke en religieuze partijen en organisaties in het moederland heeft vertakkingen in West-Europa, zo ook in Nederland. Het doel is in hoofdzaak tweeledig. In de eerste plaats zorgen deze Europese afdelingen voor een financiële ondersteuning. De harde valuta van de migranten is van groot belang om de activiteiten van de verschillende organisaties te kunnen voortzetten en uitbreiden. De organisaties getroosten zich veel moeite om ervoor te zorgen dat de leden, naast een klein bedrag aan contributie, ook hun spaargeld ter beschikking stellen. Als tegenprestatie ontplooiën ze sport- en culturele activiteiten, maar ook verstrekken ze leningen voor een opleiding of voor

het opzetten van een eigen bedrijf. Naarmate het aantal leden toeneemt, zullen immers ook de inkomsten van de moederorganisatie toenemen. Omdat de valutaopbrengsten in de economie van een land een belangrijk aandeel vormen, doet ook de overheid alle mogelijke moeite om deze te bemachtigen. Een groot deel van Turkije's buitenlandse schulden wordt door het geld dat Europese Turken naar Turkije overmaken, afgelost.

In de tweede plaats zijn deze organisaties ook lobby-organen. Het belang van een goede lobby vindt onder de Turkse groepen steeds meer erkenning. En het is inmiddels het belangrijkste instrument in handen van zowel de Turkse staat als van verschillende groeperingen buiten Turkije om het beleid van de verschillende regeringen te beïnvloeden. Als voorbeeld geldt de massale demonstratie van Turken tegen de oprichting van het Koerdische parlement in de ballingschap. Bij deze demonstratie was er sprake van steun en aanmoediging van religieuze en politieke groeperingen. De activiteiten van de PKK (Arbeiderspartij van Koerdistan) om de Turkse staat op zijn knieën te krijgen en de Europese regering te beïnvloeden, en de show vorige week zaterdag van de Europese tak van de Partij van de Deugd, de Milli Görüs (Nationale Visie) met Erbakan in Amsterdam zijn twee voor-

beelden van deze lobby.

Teneinde de Turkse gemeenschappen in Europa te beïnvloeden zijn moskeeën de meest geschikte plaatsen en is de religie het meest geschikte middel. Ook de moskeeën zijn gelieerd aan een bepaalde groepering, en de voorgangers worden door de groep zelf betaald. Zoals de imams die worden betaald door de Milli Görüs zich niet kritisch zullen uitlaten over Erbakan en de partijleiding, zo zullen de 'overheidsimams' de belangen van de Turkse staat dienen. Deze situatie geldt ook voor de andere moslinggemeenschappen in Nederland. Op deze wijze wordt de islam gepolitiseerd.

Deelname

Wat betekent dit nu voor de Nederlandse situatie? Dacht de eerste generatie nog terug te keren naar het moederland, de toekomst van de tweede en latere generaties ligt in Nederland. Zij zijn zowel Turk, Marokkaan als Nederlander. Maar in de praktijk is hun deelname aan het maatschappelijk leven gering. De Nederlandse samenleving beschouwt hen, die hier zijn geboren en getogen nog altijd als mensen van buiten. Vooroordelen overheersen nog altijd in de Nederlandse samenleving, ook al zijn ze vaak verborgen. De werkloosheid onder migrantenjongeren is ruim veertig procent en hun deelname aan het hoger onderwijs is lager dan één procent. Het aan-

tal migranten in beleidsfuncties is zelfs nog lager. In veel gevallen echter bekleden zij deze functies niet vanwege hun persoonlijke kwaliteiten, maar vanwege het feit dat zij migrant zijn. Bij de laatste gemeenteraadsverkiezingen bijvoorbeeld stonden migranten vaak laag op de kieslijsten.

Toch werd een groot aantal van hen gekozen als gevolg van de door hun landgenoten uitgebrachte voorkeursstemmen. Deze ontwikkelingen wakkeren extreme nationalistische en religieuze gevoelens aan en uitte zich in een zeker wantrouwen naar de Nederlandse samenleving en een gerichtheid op de eigen groep. Nationalistische en fundamentalistische groeperingen profiteren hiervan het meest. Zo bestaan er tientallen organisaties in Nederland waarvan Milli Görüs met circa veertigduizend aanhangers de grootste is. Willen wij de groei van dit soort groepen een halt toeroepen dan moeten wij migranten als een onderdeel van de samenleving gaan beschouwen en hen daarin een gelijkwaardige plaats toekennen. Iemand die wordt gewaardeerd en een toekomstperspectief heeft zal zich niet gauw laten beïnvloeden door extreme groepen.

Mehmet Ülger is samen met Stella Braam de auteur van 'Grijze Wolven. Een zoektocht naar Turks extreem rechts'.